

POSTANOWIENIE

Dnia 28 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Marta Romańska

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A. M.
przeciwko Bank Spółce Akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 28 marca 2023 r.
w Izbie Cywilnej w Warszawie,
zażalenia pozwanej
na wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 4 marca 2022 r., I ACa 1660/21,

**oddala zażalenie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Powódka A. M. w pozwie skierowanym przeciwko pozwanemu Bankowi Spółce Akcyjnej w W. domagała się ustalenia, że umowa kredytu hipotecznego w walucie wymienialnej z 30 października 2008 r. zawarta między pozwanym bankiem a powódką i zmarłym P. P. jest nieważna i nie wiąże powódki oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kwoty 3304,10 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 19 grudnia 2019 r. do dnia zapłaty. Wyrokiem z 27 września 2021 r. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze oddalił powództwo (pkt I) i orzekł o kosztach procesu (Pkt II). Apelację od tego wyroku

złożyła powódka. Wyrokiem z 4 marca 2022 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Jeleniej Górze do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny za trafny uznał apelacyjny zarzut naruszenia art. 195 § 1 i 2 k.p.c. w związku z § 166 ust. 1 i 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18 czerwca 2019 r. w sprawie urzędowania sądów powszechnych w związku z art. 101 § 3 k.r.o. Sąd Apelacyjny podniósł, że skoro Sąd Okręgowy uznał, że udział w sprawie małoletnich powodów jest konieczny, to na podstawie art. 195 § 2 k.p.c. był zobowiązany do zawiadomienia ich o toczącym się procesie, oraz o możliwości przystąpienia do sprawy w charakterze powodów w ciągu dwóch tygodni. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze na rozprawie 24 czerwca 2021 r. wydał postanowienie o zawiadomieniu o toczącym się postępowaniu małoletnich T. P. i A. P., jednak skutecznie nie wykonał tego postanowienia, gdyż nie zawiadomił ich o toczącym się procesie. Okoliczność, że podczas ogłoszenia przez Sąd Okręgowy przedmiotowego postanowienia na rozprawie 24 czerwca 2021 r. obecny był pełnomocnik powódki A. M., nie usprawiedliwia uchybienia Sądu pierwszej instancji. Jest to bowiem pełnomocnik powódki – A. M., a nie jej małoletnich dzieci. W związku z tym, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie sposób uznać, że małoletni zostali skutecznie zawiadomieni o toczącym się procesie oraz o możliwości przystąpienia do sprawy w charakterze powodów w ciągu dwóch tygodni. Uchybienie to skutkowało pozbawieniem małoletnich możliwości obrony swych praw i w konsekwencji uniemożliwiło im, jako współuczestnikom jednolitym, przystąpienie do sprawy, co doprowadziło z kolei do nierozpoznania istoty sprawy i oddalenia powództwa w całości z braku pełnej legitymacji procesowej czynnej. Zachowanie prawidłowego toku rozpoznania niniejszej sprawy wymagało zatem uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania stosownie do art. 386 § 2 i art. 386 § 4 k.p.c.

W dalszej kolejności Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zawarł wskazania co do dalszego postępowania w pierwszej instancji przy ponownym rozpoznawaniu sprawy.

Zażalenie na wyrok z 4 marca 2022 r. złożył pozwany bank. Zarzucił w nim naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jeżeli Sąd drugiej instancji ocenił, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy i na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony apelacją wyrok sądu pierwszej instancji oraz przekazał sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi, kognicja Sądu Najwyższego rozpoznającego zażalenie wniesione na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. obejmuje zbadanie, czy zaistniała w sprawie sytuacja procesowa należy do kategorii sytuacji polegających na nierozpoznaniu istoty sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013, Nr 4, poz. 54; z 10 stycznia 2013 r., IV CZ 166/12, niepubl.; z 5 lipca 2013 r., IV CZ 65/13, niepubl.; z 5 marca 2015 r., V CZ 126/14, niepubl.).

W judykaturze utrwalone jest już stanowisko, że sytuacja, w której – w ocenie sądu drugiej instancji – sąd pierwszej instancji błędnie nie zastosował art. 195 § 1 k.p.c., a tym samym w rozpoznaniu sprawy nie brały udziału wszystkie osoby, których łączny udział był konieczny, stanowi podstawę wydania wyroku kasatoryjnego przez sąd drugiej instancji, jako równoznaczna z nierozpoznaniem istoty sprawy, względnie jako pozaustawowa przyczyna uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, oparta na analogicznym zastosowaniu art. 386 § 4 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2019 r., niepubl., oraz wyrok Sądu Najwyższego z 26 października 2017 r., niepubl.).

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela to stanowisko. Przyjmując ten punkt widzenia należało uznać, że zażalenie pozwanego banku było bezzasadne i podlegało oddaleniu.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

